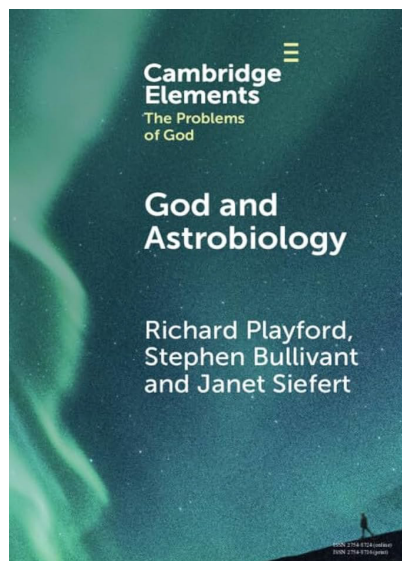

CSÜRÖS András¹

**Playford, Richard – Bullivant, Stephen – Siefert, Janet:
God and Astrobiology. Cambridge University Press,
Cambridge, UK, 2024**

A sci-fik permanens szárnyalásával teremtődött meg az exoteológia, ami fiktív kérdésekre adott fiktív válaszokkal gondolkotat el minket. Ahogyan a sci-fi irodalom is elsősorban saját életünkkel kapcsolatban ad inspiráció, tart görbe tükröt elénk, úgy az exoteológia is arra ösztökél, hogy újragondoljunk bizonyos dolgokat. „Inkább azért vizsgáljuk ezeket a kérdéseket, hogy tisztázzuk teológiai és filozófiai gondolkodásunkat, amelyek végső soron mind arra irányulnak, hogy megértsük *önmagunkat* és helyünket az univerzumban, függetlenül attól, hogy egyedül vagyunk-e vagy sem.”² Erre a furcsa utazásra hív minket a többszerzős, rövid értekezés.³

A tanulmány nemrég jelent meg a Cambridge-i Egyetem gondozásában, méghozzá az Isten körüli problematikák sorozatban. A 65 oldalas, online is elérhető

- ¹ Adjunktus, Károli Gáspár Református Egyetem, Pedagógiai Kar; email: csurosandras@gmail.com
- ² Eredetiben: “Rather, we explore these questions in order to clarify our theological and philosophical thinking which, in turn, are both ultimately attempts to understand ourselves and our place in the universe, whether or not we are alone” (55. o.).
- ³ Ingyenesen hozzáférhető itt: <https://www.cambridge.org/core/elements/god-and-astrobiology/12C27550D6A23AAB37F4459A557CDF79> (utolsó meglátogatás dátuma: 2026.03.02).

©2026 Studia UBB Theologia Reformata Transylvanica. Published by Babeş-Bolyai University.

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International License.

füzet azzal vet számot, hogy egy asztrobiológiai felfedezés esetén milyen változások érintenék a vallásokat, vallásos embereket. E tanulmány röviden, de mégis végigtekinti az Isten és az asztrobiológia problémáit. A tanulmány hat részből áll.

Az első fejezetben (*Irreconcilable Inconsistencies? Introducing the Problems*) az összeegyeztethetlenséget veszi számba. Igyekszik elhelyezni az asztrológia és a vallások kapcsolatát. Felvetéseivel nem marad meg az ilyes jellegű kérdések hibáiban, azaz abban, hogy csak a kereszténységgel számol, esetleg egy monoteisztikus képpel. Vannak kérdései az iszlám felé is, akárcsak a dharmikus vallások és a neopogány mozgalmak felé. (Némileg szórakoztató módon teszi fel a kérdést, hogy más bolygókon merre kell imádkoznia egy muszlimnak...)

A második fejezetben az asztrobiológiát mutatja be, és tisztázza a téma fő fogalmát. Az asztrobiológia egyik első feladata, hogy definiálnia kell az életet – s már itt összekapcsolódik a teológiával. Felvetése szerint a legkönnyebben áthidalható gond akkor keletkezne, ha ugyanúgy DNS-RNS-alapú életre lenénk, főleg, ha ez nem intelligens élet lenne. A kérdések sora akkor merülne fel jobban, ha más információalapú életre bukkannánk.

A harmadik fejezetben tér rá a keresztyénségre (*Christianity: Incarnation, Redemption, and Soteriology*). Kitér a teremtés, inkarnáció, megváltás és a szotériológia problematikájára egy intelligens földönkívüli élet esetében. A tanulmány tisztázza, hogy a Teremtőbe vetett hitünket nem kezdi ki a földönkívüliekkel való találkozás. Ezt követően a kijelentéstörténetet vizsgálja, ami kapcsán szintén megállapítja, hogy nem fog sérülni a keresztyén tanítás. Talán ismerjük is a kérdést a hétköznapi szolgálatainkból, hogy a Biblia miért nem beszél más intelligens lényekről – ha azok léteznek? Azért, mert a kijelentés nem az egész világról beszél – ahogy az indiánokról és még megannyi másról is hallgat – hanem Isten és az ember, illetve az ember–ember kapcsolatról szól. Sokkal komolyabb kihívás fogja érni az eredendő bűn tanát: a földönkívüliek mentesek az eredendő bűntől? Rászorulnak-e a megváltásra, és az rájuk is érvényes-e? – veti fel a kérdést a szerzőhármás, melyet korábban C. S. Lewis is körüljárt egy regényében. A tanulmány külön érdekessége, hogy nem pusztán 20-21. századi sci-fi írásokat használt fel, hanem Augustinustól kezdve, középkori szerzőkön át roppant gazdag irodalommal dolgozik. Logikailag végigvezeti az olvasót egy bizonyos téma minden aspektusán. Az üdvösség kapcsán végigjárja, lehetséges-e, hogy egy idegen faj bűntelen, vagy ha nem az, akkor miért hagyta őket Isten magára? Ha nem hagyta, akkor hogyan nem hagyta? Hogyan érvényes rájuk is az *incarnatio Christi*? Elég-e, ha a Fiú csak emberként ölt testet, vagy lehetséges-e más formában való egymásutáni *incarnatio*ja és megváltó tette is? Mik ennek a szentírási cáfolatai? Elsőre elrugaszkodottnak tűnhetnek a gondolat kísérletek, de nem szuggereál egyetlen megoldást sem, inkább jelzi a problémát és megpróbálja végigvenni a megoldási lehetőségeket.

A szerző megfogalmazásával a kérdések narratív feszültséget okoznak a keresztyénségben. Mivel azonban az egész Szentírás és egyháztörténet tele van narratív feszültségekkel, emiatt a hipotetikus találkozások különböző változatait megismerve, ezek valószínűleg túlélhető konfliktussal járnának a keresztyén teológia számára.

A negyedik fejezetben (*Terrestrial Religions and Extraterrestrial Life*) nemkeresztény világvallásokat vizsgál meg, hogy rájuk milyen hatással lenne a földönkívüli élet felfedezése akár mikrobiális, akár intelligens lényekről legyen szó. Először a judaizmusban hozza el, majd az iszlámban, végül pedig a hinduizmussal és a buddhizmussal foglalkozik. A problémák sora leginkább a monoteista vallásokat érinti, a dharmikus vallásokban ugyanis – ahol ráadásul az embert és állatot elválasztó szakadék nem is olyan hatalmas – korántsem okozna ez akkora fejfájást.

Az ötödik fejezet címe *The Problem of God in a Lonely Universe* 'Isten problémája egy magányos univerzumban'. Ebben azt a kérdést járja körül, hogy mi történne a teológiában, ha kiderülne, hogy nincs máshol élet – legfőképpen intelligens élet – az univerzumban. A hatodik fejezet (*Atheism and (Ancient) Astrobiology*) egy meglepő kérdésével túllép a tudományosan megszokott kereteken. Az *Ateizmus és (ősi) asztrobiológia* c. fejezet azt tárgyalja, mik azok, amikre a teológiában választ adhatna egy találkozás. Itt újkeletű mozgalmakat, híres gondolat kísérleteket tesz fel a megfelelő szellemi polcra.

Ez a Cambridge University Press oldaláról letölthető tanulmány érdekes olvasmány lehet, amennyiben az exoteológiában, vagy éppen teológusként az asztrobiológiában szeretnénk elindulni egy olyan úton, amelynek célja – hogy egy híres sci-fi sorozat szavaival zárjam: „furcsa új világok felfedezése, új életformák és új civilizációk keresése. Bátran elmenni oda, ahová még ember nem merészkedett.”